

Σχόλια ΕΚΒΥ επί της εθνικής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα της Ελλάδας

17/1/2014

Το παρόν κείμενο εθνικής στρατηγικής που κατατίθεται σε δημόσια διαβούλευση αποτελεί προϊόν σύνθεσης της εργασίας πολλών φορέων. Κείμενο εθνικής στρατηγικής είχε ετοιμαστεί από το ΕΚΒΥ – ΜΓΦΙ, με κατευθύνσεις και επίβλεψη από το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και είχε κατατεθεί σε δημόσια διαβούλευση πριν πέντε έτη (Φεβρουάριος 2009), ενώ η επεξεργασία των σχολίων και παρατηρήσεων είχε ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο 2009.

Αποτελεί ιδιαίτερα θετική εξέλιξη η διαφαινόμενη πρόθεση του ΥΠΕΚΑ να προχωρήσει στη θεσμοθέτηση της στρατηγικής.

Με βάση την πείρα μας στο συγκεκριμένο αντικείμενο αλλά και στη συγγραφή ανάλογων στρατηγικών κειμένων (π.χ. για τους υγροτόπους, για τη γεωργία και το περιβάλλον), θέτουμε υπόψη σας τα ακόλουθα:

1. Το πρώτο μέρος όπου παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση για τη βιοποικιλότητα είναι ιδιαίτερα εκτενές και εμπλουτισμένο με νεώτερα στοιχεία. Προτείνονται οι εξής τροποποιήσεις / προσθήκες:
 - Οι αναφορές να δίνονται παντού ως υποσημείωση.
 - Κεφ. Α.2. Η μετάφραση του provisioning ως προμηθευτικές υπηρεσίες είναι ατυχής.
 - Κεφ. Β.2.2. Σε σχέση με την Τράπεζα Γενετικού Υλικού του ΕΘΙΑΓΕ μπορεί να προστεθεί ότι με βάση πρόσφατη μελέτη αποτίμησης της οικονομικής αξίας της συγκεκριμένης τράπεζας, συμπεραίνεται ότι αυτή υπερβαίνει σημαντικά τα τρέχοντα κόστη λειτουργίας της¹.
 - Β.2.6.4. Σε ό,τι αφορά στις απειλές για τα δάση της χώρας, σε αυτές, τα τελευταία έτη συγκαταλέγεται και η κλιματική αλλαγή. Πρόσφατη μελέτη συζητά τις επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής σε τέσσερα δασικά οικοσυστήματα της Ελλάδας (Πιέρια όρη, Ασπροπόταμος - Καλαμπάκα, Εθνικός Δρυμός Πάρνηθας και Ανατολικός Ταύγετος)². Το δε ΥΠΕΚΑ (Ειδική Γραμματεία Δασών) το 2014 θα εκδώσει και θα διανείμει στις Δασικές Υπηρεσίες της χώρας, οδηγίες για την προσαρμογή της διαχείρισης των δασών στην κλιματική αλλαγή (βλ. www.adaptfor.gr).

¹ Xerapadeas A., P. Ralli, E. Kougea, S. Spyrou, N. Stavropoulos, V. Tsiaousi, and A. Tsivelikas. 2014. Valuing insurance services emerging from a gene bank: The case of the Greek Gene Bank. Ecological Economics 97: 140–149.

² Chrysopolitou, V., Apostolakis, A., Avtzi, D., Avtzi N., Diamandis, S., Kemitzoglou, D., Papadimos, D., Perlerou, C., Tsiaoussi, V. and S. Dafis. (2013). Studies on forest health and vegetation changes in Greece under the effects of climate changes. Biodiversity and Conservation 22 (5): 1133-1150.

- Β.2.6.6. Σε ό,τι αφορά τη φράση: «Ως μέρος της Μεσογείου, οι ελληνικές θάλασσες παρουσιάζουν φυσικά χαρακτηριστικά ημίκλειστης θάλασσας» και δεδομένου του ορισμού στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, είναι σκόπιμο να γίνει συνεννόηση με το Υπουργείο Εξωτερικών, εάν αυτή δεν έχει ήδη γίνει, για το ενδεχόμενο να παράγει συνέπειες που άπτονται εθνικών θεμάτων.
- Κεφ. Β.3.2. Το κεφάλαιο είναι πολύ αναλυτικό για τις απειλές στα είδη. Εκτιμούμε ότι για τους τύπους οικοτόπων η εικόνα σε σχέση με τις απειλές χρειάζεται εμπλουτισμό για όλη τη χώρα και επικαιροποίηση από τα στοιχεία ανά τύπο οικοτόπου που υποβλήθηκαν με την 2^η εθνική έκθεση για την εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και που αποτελούν τη νεότερη, έως σήμερα, καταγραφή τους σε επίπεδο χώρας.
- Κεφ. Β.4.1. Στο τμήμα που αφορά στην προστασία των υδάτων, μετά την εναρμόνιση της Οδηγίας 200/60/ΕΕ και το Π.Δ. 51/2007 να αναφερθεί η ύπαρξη του εθνικού δικτύου παρακολούθησης της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων (ΚΥΑ. 140384/Β/2011) το οποίο είναι σε λειτουργία από το 2012.
- Ευρύτερα σε ό,τι αφορά στην κλιματική αλλαγή, το 2011 η Τράπεζα της Ελλάδος εκπόνησε μελέτη για τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην Ελλάδα (http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/%CE%A0%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%B7%CF%82_%CE%95%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7.pdf), εντός της οποίας υπάρχει κεφάλαιο και για τη βιοποικιλότητα, το οποίο μπορεί να εμπλουτίσει το κεφάλαιο Β. Ειδικότερα, είναι ιδιαίτερος σκόπιμο, με βάση το ανωτέρω, στο κεφάλαιο Β.2.6.2 για τα υγροτοπικά οικοσυστήματα, να συμπληρωθεί και η κλιματική αλλαγή ως μία εκ των απειλών που αντιμετωπίζουν.
- Στο παράρτημα με τους στόχους, στην πρώτη σειρά, φαίνεται να υπάρχει θεματική αναντιστοιχία του Ευρωπαϊκού στόχου 1 με τους στόχους σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

2. Το δεύτερο μέρος της εθνικής στρατηγικής, αυτό που αφορά τη στοχοθέτηση και εφαρμογή της, συμπεριλαμβανόμενης της παρακολούθησης και αξιολόγησης, είναι πολύ γενικό και μη δεσμευτικό. Αντιθέτως, στην ευρωπαϊκή στρατηγική οι Ειδικοί Στόχοι είναι συγκεκριμένοι και ποσοτικοί. Ως παράδειγμα, στην ευρωπαϊκή στρατηγική σε ό,τι αφορά στα οικοσυστήματα τίθενται στόχοι όπως: «να αποκατασταθεί το 15% των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων έως το 2020», και, περαιτέρω, οι στόχοι γίνονται επιχειρησιακοί μέσω δράσεων. Ενδεικτικά προβλέπεται ότι π.χ. έως το 2020 τα κράτη μέλη θα εκτιμήσουν την οικονομική αξία των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων ή ότι μέχρι το 2012, θα έχει ολοκληρωθεί σε μεγάλο βαθμό η φάση συγκρότησης του δικτύου Natura 2000, συμπεριλαμβανομένης της κάλυψης του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Η αποφυγή ανάλογης εξειδίκευσης σε επίπεδο στόχων της εθνικής στρατηγικής και η ταυτόχρονη απάλειψη όλων των αξόνων δράσης κάθε ειδικού στόχου από το κείμενο της στρατηγικής του 2009 αποτελούν ανασχετικούς παράγοντες για την αποτελεσματικότητα επίτευξης ουσιαστικών ωφελειών για τη βιοποικιλότητα, μέσω του προγράμματος δράσης. Ιδιαίτερος επισημαίνουμε την ασάφεια και γενικότητα στους κρίσιμους ειδικούς στόχους που αφορούν στη διασφάλιση της συμβατότητας με τις τομεακές και χωρικές πολιτικές.

Αποτελεί κοινό τόπο ότι απαιτείται δέσμευση στην υλοποίηση της στρατηγικής, υιοθέτηση συγκεκριμένου προγράμματος εφαρμογής και παρακολούθηση της αποτελεσματικότητάς του. Είμαστε βέβαιοι ότι με ουσιαστικές αλλαγές στην πολιτική και στην πράξη είναι δυνατή η διατήρηση της πλούσιας βιοποικιλότητας της χώρας μας. Ευχόμαστε καλή επιτυχία στην πορεία οριστικοποίησης και θεσμοθέτησης της εθνικής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα.